

MODELE ODPOWIEDZI I SCHEMATY OCENIANIA ARKUSZA I

Zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu *Oczyszczająca moc*.

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu. Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację z modelu.

Uwaga: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty częściowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów.

Nr zadania	Odpowiedzi	Maksymalna liczba punktów	Punkty częściowe		
1.	Leczenie.	1	0		
2.	Np.: <ul style="list-style-type: none"> – Medycyna istnieje, mimo iż lekarze nie pomagają ludziom w zwalczaniu chorób. – Ludzie chorzy nie poddani leczeniu mają większe szanse na wyzdrowienie, niż chorzy leczeni przez lekarzy. – Nie ma różnicy czy chory jest leczony przez dobrego lekarza, czy też zupełnie pozbawiony opieki lekarskiej. 	1	0		
3.	<ul style="list-style-type: none"> – zaufać naturze – obserwować naturę – obserwować przebieg choroby – pomagać naturze – nie szkodzić naturze 	2 (1 za każdy element)	1		
4.	Pralekarze – osoby (wróźbici), które zajmowały się leczeniem ludzi pojmowanym jako podobne do magii oczyszczenie z grzechu (lub: osoby zajmujące się leczeniem ludzi, zanim powstała medycyna).	1	0		
5.	Pitagorejczycy uważali muzykę za szczególny dar bogów, gdyż oczyszczała (wyzwalała) duszę.	1	0		
6.	D.	1	0		
7.	Mimesis.	1	0		
8.	Muzyka kształtowała osobowość (charakter), wpływała na emocje (nastroj).	1	0		
9.		skala dorycka	skala frygijska	2 (1 za poprawnie wypełnioną kolumnę)	1
	pochodzenie	Grecja	Azja		
	instrumenty	lira, gitara	piszczałki		
	brzmienie	niskie	wysokie		
	oddziaływanie	uspokajająca	pobudzająca		
	etos	dodatni	ujemny		
10.	Wyniki badań współczesnych pediatrów amerykańskich dotyczące preferencji dźwiękowych niemowląt (lub: stwierdzenie, że harmonijna muzyka nastroi mózg człowieka w sposób pozytywny).	1	0		

11.	Budowa ucha wewnętrznego przypomina budowę harfy (lub: Każdy człowiek ma biologiczną zdolność do postrzegania i wyodrębniania regularności muzycznych).	1	0
12.	B.	1	0
13.	Zbieżność: muzyka rzeczywiście ma leczniczy wpływ na człowieka. Różnica: pitagorejczycy stosowali muzykę do oczyszczania dusz, a neonatolodzy amerykańscy zaobserwowali, iż muzyka leczy i duszę, i ciało.	2 (1 za każdy element)	1
14.	C.	1	0
15.	<ol style="list-style-type: none"> 1. np.: tematyka filozoficzna – znaczenie i pochodzenie pojęcia <i>katharsis</i> 2. np.: docieka związków medycyny i muzyki 3. np.: przez użycie formy <i>my</i>, wykrzyknika w zdaniu kończącym akapit 11. 4. np.: cytaty z literatury pięknej (<i>Nie każ mi żyć bez muzyki</i>), pytania retoryczne (<i>Czym wytłumaczyć wyzdrowienia?</i>), metaforyczne sformułowania (<i>Każdy z nas nosi u uchu małą harfę</i>) 5. np.: zestawienie wyników badań neonatologów amerykańskich z przekonaniem pitagorejczyków 6. np.: skojarzenie budowy ucha wewnętrznego z budową harfy, a odbioru sygnałów z gamą chromatyczną 7. np.: paradoks w 1. akapicie, opis ucha wewnętrznego, pytanie: <i>Byłżeby ten wszechświat także w nas wbudowany?</i>, fragment poświęcony muzyce greckiej (akapit 9.) 	3 (1 za każdą cechę potwierdzoną odwołaniem do tekstu)	1, 2
razem		20	

Temat 1: **Spółeczeństwo polskie w krzywym zwierciadle. Co i w jaki sposób krytykuje Ignacy Krasicki w *Palinodii*? Obraz Polaków wylaniający się z podanego fragmentu utworu skonfrontuj z ich wizerunkiem zawartym w innych znanych Ci satyrach tego poety.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów)

Punktacja:

Palinodia

1. Krytykowane wady Polaków,

0–6

np.:

- demoralizacja (zdrada, oszustwo, rozpusta, odrzucenie wartości cnoty i honoru),
- beztroskie, puste życie, trwonienie majątków,

- korzystanie z cudzej pracy,
- brak troski o kraj (upodobanie do warcholstwa),
- pijaństwo,
- pogoń za cudzoziemską modą,
- brak szacunku dla przodków.

Sposób krytyki:

2. ironia, 0-1
3. *wskazanie co najmniej jednego argumentu* 0-1
 np.:
 – pozorne odwołanie zarzutów jako ich potwierdzenie,
4. inne sposoby, 0-4
 np.:
 – komizm słowny,
 – stypizowanie bohaterów (krytyka wad, nie konkretnych osób),
 – kontrasty,
 – wyolbrzymienie (przerysowanie, nagromadzenie) opisywanych wad,
 – elementy dialogowe w monologu podmiotu mówiącego (apostrofy do bohaterów, pytania, wykrzyknienia itp.).

Inne satyry

5. Przykłady zjawisk skrytykowanych w *Palinodii*, 0-6
 np.:
 – demoralizacja – np. *Świat zepsuty*,
 – puste życie, marnotrawstwo – np. *Żona modna*, *Pijaństwo*,
 – brak troski o kraj (lub patriotyzm pozorny) – np. *Świat zepsuty*, *Do króla*,
 – pijaństwo – np. *Pijaństwo*,
 – pogoń za cudzoziemską modą – np. *Żona modna*,
 – brak szacunku dla przodków – np. *Świat zepsuty*,
6. wady Polaków, o których Krasicki nie pisze w *Palinodii*, 0-2
 np.:
 – nieuctwo, ciasne horyzonty myślowe – np. *Do króla*,
 – odchodzenie od religii – np. *Świat zepsuty*,
 – rozpad więzi rodzinnych – np. *Świat zepsuty*, *Żona modna*,
 – zawiść – np. *Do króla*,
7. zauważenie w innych satyrach obecności również pozytywnych wzorców osobowych; 0-1
 np.:
 – zwolennik umiaru w picciu alkoholu (*Pijaństwo*),
 – dobry i mądry król (*Do króla*),
 – oszczędny i gospodarny pan Michał (*Oszczędność*),
 – piętnująca zło i wzywająca do ratowania ojczyzny osoba, która jest podmiotem mówiącym w *Świecie zepsutym*.
8. **Podsumowanie:** 0-4
  - **pełne podsumowanie** (np. dostrzeżenie dydaktycznego charakteru obrazu Polaków, jaki wyłania się z satyr Krasickiego, oraz zinterpretowanie go we właściwym kontekście), (4)
  - **niepełne podsumowanie** (np. dostrzeżenie dydaktycznego charakteru obrazu Polaków, jaki wyłania się z satyr Krasickiego), (2)
  - **próba podsumowania** (np. syntetyczne zebranie wad Polaków, jakie Krasicki krytykuje w satyrach). (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 5
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka, 3
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 15 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, interpunkcja i ortografia, 12
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, w większości poprawne ortografia (naruszenie normy w zakresie błędów drugorzędnych) i interpunkcja, 9
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, ortografia (sporadyczne błędy różnego stopnia) i interpunkcja, 6
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, ortograficznych (różnego stopnia) i interpunkcyjnych, 3
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych, ortograficznych (różnego stopnia) i interpunkcyjnych. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 3
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia); na ogół poprawna interpunkcja, 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0-4

W wypracowaniu krótszym niż około 250 słów ocenia się tylko rozwinięcie tematu; kompozycja, styl, język i zapis nie są oceniane.

Temat 2: **Czym dla bohaterów *Lalki* Bolesława Prusa są miłość i małżeństwo? Zanalizuj podane fragmenty utworu, odwołując się do swojej wiedzy o wskazanych w nich postaciach.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów)

Punktacja:

Fragment I

1. Przedstawienie postaci panny Izabeli, 0-1
np.:
  - typowa młoda arystokratka,
  - oderwanie od rzeczywistości (efekt cieplarnianego wychowania),
  - chłodny temperament (niezdolność do zakochania się),
2. charakterystyka jej wyobrażeń o małżeństwie, 0-2
np.:
  - małżeństwo jako konwenans,
  - *wskazanie co najmniej jednego argumentu*np.:
  - podtrzymanie chwały rodu jako cel małżeństwa,
  - połączenie trafnie dobranych nazwisk i majątków jako istota małżeństwa,
  - godne uczestniczenie w życiu towarzyskim jako główny obowiązek małżonków,
  - oddzielenie miłości od małżeństwa (nie jest konieczna do jego zawarcia),
3. dostrzeżenie przejawów marzenia o idealnej miłości, 0-1
np.:
  - adoracja posągu Apollina,
  - powierzchowna fascynacja kolejnymi mężczyznami, o których głośno w świecie salonów,
4. dostrzeżenie ironii narratora i jej interpretacja. 0-1

Fragment II

5. Przedstawienie postaci Wokulskiego, 0-1
np.:
  - pół romantyk, pół pozytywista,
  - dojrzały mężczyzna o burzliwym życiorysie,
  - bohater poszukujący,
6. charakterystyka sposobu przeżywania miłości przez Wokulskiego, 0-2
np.:
  - miłość jako zjawisko niemal mistyczne,
  - *wskazanie co najmniej jednego argumentu*np.:
  - miłość od pierwszego wejrzenia,
  - miłość jako efekt przeznaczenia,
  - miłość jako sens życia,
  - idealizacja (niemal ubóstwienie) ukochanej kobiety,
  - romantyczne źródła takiego pojmowania miłości,
7. dostrzeżenie zdolności bohatera do racjonalnej oceny swego zauroczenia panną Izabelą, 0-1
8. przedstawienie postaci Szumana, 0-1
np.:
  - lekarz, naukowiec,
  - człowiek zgorzkniały, broniący się przed cierpieniem ironią i pozornym cynizmem,

9. charakterystyka obrazu miłości w oczach Szumana, **0-2**
 np.:
 – miłość jako zjawisko biologiczne,
 – *wskazanie co najmniej jednego argumentu*
 np.:
 • miłość jako efekt procesów zachodzących w mózgu,
 • miłość i małżeństwo jako kulturowe maski instynktu zachowania gatunku,
 • intensywność uczucia Wokulskiego jako konsekwencja jego wieku,
10. dostrzeżenie znaczenia nieszczęśliwej miłości w życiu Szumana, **0-1**
 11. interpretacja sposobu zachowania się bohaterów podczas rozmowy. **0-1**
- Fragment III**
12. Przedstawienie postaci Starskiego, **0-1**
 np.:
 – przedstawiciel arystokratycznej „złotej młodzieży”,
 – zdemoralizowany cynik,
 – łowca posagów,
13. charakterystyka obrazu małżeństwa i miłości w oczach Starskiego, **0-1**
 np.:
 – małżeństwo jako interes,
 – pieniądze jako czynnik najważniejszy w życiu,
 – miłość jako rozrywka ludzi bogatych,
 – oddzielenie miłości i szczęścia (miłość nie gwarantuje go),
14. interpretacja uśmiechu „na pół drwiąco, na pół smutnie”, **0-1**
 15. przedstawienie postaci prezesowej, **0-1**
 np.:
 – szlachetna arystokratka,
 – reprezentantka pokolenia romantycznego,
 – nieszczęśliwa miłość do człowieka z niższej sfery,
16. dostrzeżenie, że dla prezesowej miłość jest najświętszym uczuciem, **0-1**
 17. dostrzeżenie sprzeniewierzenia się przez bohaterkę miłości, **0-1**
 18. interpretacja sposobu zachowania się prezesowej podczas rozmowy. **0-1**
19. **Podsumowanie:** **0-4**
 – **pełny wniosek** (np. dostrzeżenie i interpretacja we właściwym kontekście tego, że *Lalka* ukazuje różne aspekty zjawiska miłości – psychologiczne, kulturowe, społeczne, fizjologiczne itp.), **(4)**
 – **niepełny wniosek** (np. dostrzeżenie tego, że *Lalka* ukazuje różne aspekty zjawiska miłości – psychologiczne, kulturowe, społeczne, fizjologiczne itp.), **(2)**
 – **próba podsumowania** (np. zebranie opinii bohaterów). **(1)**

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnątrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 5
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka, 3
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 15 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, interpunkcja i ortografia, 12
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, w większości poprawne ortografia (naruszenie normy w zakresie błędów drugorzędnych) i interpunkcja, 9
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, ortografia (sporadyczne błędy różnego stopnia) i interpunkcja, 6
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, ortograficznych (różnego stopnia) i interpunkcyjnych, 3
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych, ortograficznych (różnego stopnia) i interpunkcyjnych. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 3
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia); na ogół poprawna interpunkcja, 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0-4

W wypracowaniu krótszym niż około 250 słów ocenia się tylko rozwinięcie tematu; kompozycja, styl, język i zapis nie są oceniane.